

Számítógépes Hálózatok

8. gyakorlat

Elérhetőségek

- honlap: <http://szalaigj.web.elte.hu/>
- email: szalaigindl@inf.elte.hu
- szoba: 2.507 (déli tömb)

Gyakorlat tematika

- Csúszó ablak protokoll
- Minimális keretméret
- Bináris visszaszámlálás protokoll
- Adaptív fa protokoll
- Órai / házi feladat

Csúszó ablak – emlékeztető

- Egy adott időpontban egyszerre több keret is átviteli állapotban lehet.
- A keret sorozatbeli pozíciója adja a keret címkéjét (sorozatszám); a küldő nyilvántartja a küldhető sorozatszámok halmazát (adási ablak), a fogadó pedig a fogadhatóakét (vételi ablak)
- Mi van ha egy hosszú folyam közepén történik egy keret hiba?

Csúszó ablak – emlékeztető

- „visszalépés N-nel” (Go-Back-N):
 - az összes hibás keret utáni keretet eldobja és nyugtát sem küld róluk;
 - mikor az adónak lejár az időzítője, akkor újraküldi az összes nyugtázatlan keretet, kezdve a sérült vagy elveszett kerete
 - <https://www.youtube.com/watch?v=9BuaeEjleQI>
- „szelektív ismétlés” (Selective Repeat):
 - a hibás kereteket eldobja, de a jó kereteket a hibás után pufferelemi;
 - mikor az adónak lejár az időzítője, akkor a legrégebbi nyugtázatlan keretet küldi el újra
 - <https://www.youtube.com/watch?v=Cs8tR8A9jm8>

Gyakorló feladat 1.

- A Go-Back-N és Selective Repeat esetén legfeljebb hány csomagot küldhet a küldő egyszerre, illetve legfeljebb hány csomag lehet egyidejűleg elküldött, de nem nyugtázott, ha a sorszámok tere 4 elemű (pl. sorszámok 0-tól 3-ig)?
- Gondoljunk a legkedvezőtlenebb pillanatokban elveszett nyugtákra.
- Mutassunk egy példát erre az esetre.

MAC alréteg – emlékeztető

- Eddig pont-pont összeköttetés, most adatszóró csatornát használó hálózatok
- A csatorna kiosztás történhet
 - statikus módon (FDM, TDM)
 - N darab felhasználót feltételezünk, a sávszélet N egyenlő méretű sávra osztják, és minden egyes sávhoz hozzárendelnek egy felhasználót.
 - N darab felhasználót feltételezünk, az időegységet N egyenlő méretű időrésre –úgynevezett slot-ra–osztják, és minden egyes réshez hozzárendelnek egy felhasználót.
 - dinamikus módon
 - verseny vagy ütközés alapú protokollok (ALOHA, CSMA, CSMA/CD)
 - verseny-mentes protokollok (bittérkép-alapú protokollok, bináris visszaszámlálás)
 - Korlátozott verseny protokollok (adaptív fa protokollok)

Egy verseny vagy ütközés alapú protokoll: CSMA/CD – emlékeztető

- CSMA/CD (ütközés érzékelő):
 - Minden állomás küldés közben megfigyeli a csatornát,
 - ha ütközést tapasztalna, akkor megszakítja az adást, és véletlen ideig várakozik, majd újra elkezdi leadni a keretét.
- Mikor lehet egy állomás biztos abban, hogy megszerezte magának a csatornát?
 - Az ütközés detektálás minimális ideje az az idő, ami egy jelnek a két legtávolabbi állomás közötti átviteléhez szükséges.

Egy verseny vagy ütközés alapú protokoll: CSMA/CD – emlékeztető

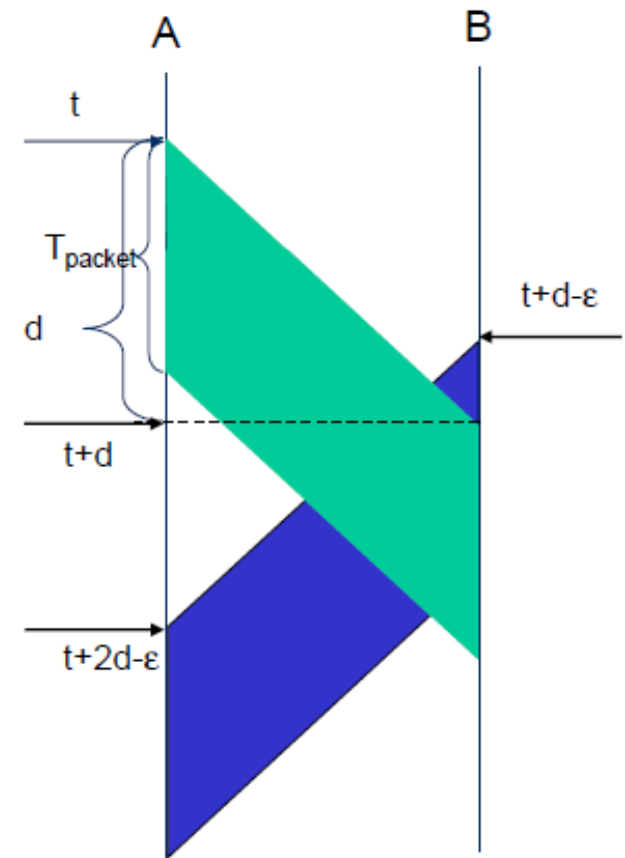
- Ha a két legtávolabbi állomás közötti propagációs késleltetést d_{prop} jelöli, akkor egy keret elküldéséhez legalább $2 \cdot d_{prop}$ idő szükséges.
 - Ahhoz, hogy minden ütközést észleljünk
- A d_{prop} a maximális távolság (l_{max}) és a jel terjedési sebesség (v_{jel}) hányadosa.
- Legyen r a bitráta, és jelölje D_{min} a minimális keretméretet. Ekkor az alábbi összefüggésnek kell fennállnia:

$$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

Gyakorló feladat 2.

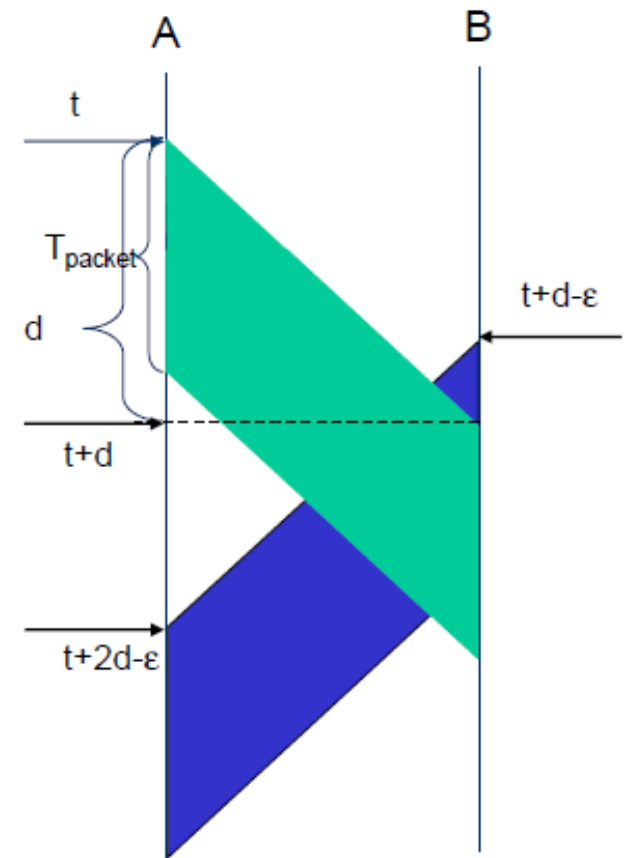
- Tekintsük egy 1 Gbps CSMA/CD protokoll tervezését maximum 300 méter hosszú rézkábelben való használatra (repeater nincs), melyben az elektromágneses hullámok terjedési sebessége $1.8 \cdot 10^8$ m/s (0,6*fénysebesség). Mekkora a minimális keret méret? Hogyan határozza ezt meg?

- $$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

Gyakorló feladat 3.

- 2 állomás 10 Mbps-es hálózat köt össze közvetlen. tudjuk hogy a minimális keretméret 500 bájt
- - Mekkora lehet a maximális távolság két eszköz között?
- Koax kábelben a sebesség $= 1.8 \cdot 10^8$
- $$D_{min} = r \cdot 2 \cdot d_{prop} = r \cdot 2 \cdot \frac{l_{max}}{v_{jel}}$$

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

- Az ütközések hátrányosan hatnak a rendszer teljesítményére
- Az állomások 0-ától N -ig egyértelműen sorszámozva vannak
- Részelt időmodellt feltételezünk

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

- Bináris visszaszámlálás protokoll:
 - Minden állomás azonos hosszú bináris azonosítóval rendelkezik
 - A forgalmazni kívánó állomás elkezd a bináris címét bitenként elküldeni a legnagyobb helyi értékű bittel kezdve
 - Az azonos pozíciójú bitek logikai VAGY kapcsolatba lépnek ütközés esetén
 - Ha az állomás nullát küld, de egyet hall vissza, akkor feladja a küldési szándékát, mert van nála nagyobb azonosítóval rendelkező küldő
 - **Következmény:** a magasabb címmel rendelkező állomásoknak a prioritásuk is magasabb az alacsonyabb című állomásokénál

Verseny-mentes protokollok – emlékeztető

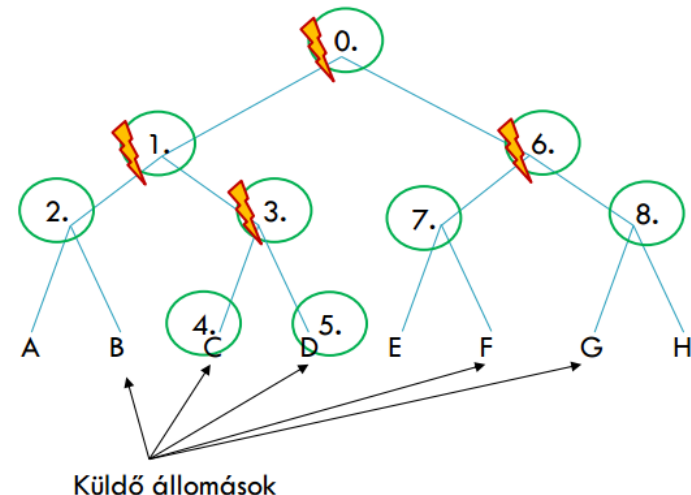
- Mok és Ward módosítása: minden sikeres átvitel után ciklikusan permutáljuk az állomások címét
 - Pl.: ha C, D, A, E, B állomásoknak 4, 3, 2, 1, 0 prioritásai vannak, akkor D sikeres átvitele után D a lista végére fog kerülni,
 - az új prioritás sorrend C, A, E, B, D lesz
 - tehát C továbbra is 4-es prioritású lesz, de a többi megváltozik:
 - D csak akkor fogja tudni használni a csatornát, ha nincs másik állomás, amely akarná

Gyakorló feladat 4.

Szimuláljuk a bináris visszaszámlálás protokollt 8 állomás esetén, ahol az állomás azonosítók rendre a {C, H, D, A, G, B, E, F} halmaz elemei, ez a sorrend a prioritási sorrend is. Ez esetben a virtuális azonosítókat 3 *bit*en ábrázolhatjuk. Tegyük fel, hogy A, C, D és E állomások akarnak egy-egy csomagot átvinni. (Nézze meg mi módosulna a `Mok`- és `Ward`-féle változat esetén.)

Egy korlátozott versenyes protokoll: Adaptív fa bejárás – emlékeztető

- 0-adik időrásben mindenki küldhet
- Ütközés → fa *mélységi bejárása* kezdődik
- Az időrések a fa egyes csomópontjaihoz vannak rendelve
 - Ütközéskor rekurzívan az adott csomópont bal illetve jobb gyerekcsomópontjánál folytatódik a keresés
 - Ha egy időrás kihasználatlan marad, vagy pontosan egy állomás küld, akkor a szóban forgó csomópont keresése befejeződik
 - Például (lásd az ábrán):
 - 0. időrásben: BCDFG
 - 1. időrásben: BCD
 - 2. időrásben: B
 - ...

Egy korlátozott versenyes protokoll: Adaptív fa bejárás – emlékeztető

- Adaptív fabejárési protokoll pszeudokódja (<http://classes.uleth.ca/200303/cpsc3780a/chapter4.pdf> alapján)
- Jelölések:
 - $Fa(n)$: az n csomópont alatti részfája, $n.bal$: n csomópont bal oldali gyerekcsomópontja, $n.jobb$: n csomópont jobb oldali gyerekcsomópontja
- **Algoritmus($Fa(n)$):**
 - A $Fa(n)$ -hez tartozó állomások próbálják lefoglalni a csatornát; (Előfordulhat, hogy semelyik (idetartozó) állomás se akar küldeni, ekkor az időrés kihasználatlan lesz.)
 - **if**(nincs ütközés) **return**;
 - $aktuális_időres++$;
 - **Algoritmus**($Fa(n.bal)$);
 - $aktuális_időres++$;
 - **Algoritmus**($Fa(n.jobb)$);
- Az algoritmus hívását a gyökértől fogjuk kezdeni:
- $aktuális_időres:=0$; **Algoritmus**($Fa(root)$);

Gyakorló feladat 5.

- Tekintsünk 16 állomást, melyek adaptív fabejárás protokollal visznek át csomagokat.
- Az állomások azonosítói $\{A, B, C, \dots, O, P\}$.
- Szimulálja a protokoll működését, ha a C, D, K, L, O, P állomások akarnak egy időben csomagot átvinni!
- (Adja meg a verseny időréseket ettől az időpillanattól addig, amíg a protokoll feloldja az ütközést.)

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- Az {A, B, C, D, E, F, G, H} **állomások** közül tetszőleges számú versenyeznek a **csatorna** használatért
 - A **csatorna** egy TCP szerver legyen **select** használattal
 - Az **állomások** TCP kliensek
- Ez a gyakorlatban úgy fog kinézni, hogy miután egy **állomás** csatlakozott a **csatornához**, és elküldte az azonosítóját, a *nulladik időrásbe* „kerül”

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- A **csatornán** a *nulladik időrás* „el lesz nyújtva” (pl. 30 másodpercre), hogy a működést szimulálni tudjuk
- Ha a *nulladik időrás*ben többen is küldeni akarnak, tehát ha több **állomással** csatlakoztunk a **csatornához**
→ a csatorna annyit fog visszajelezni a csatlakozott **állomásoknak**, hogy ütközés történt
– (Innentől feltesszük, hogy legalább két **állomás** csatlakozott)
- És kiírja a kimenetre, hogy mely **állomások** akartak volna küldeni ebben az időrásben

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- A **csatorna** ezután a csatlakozott **állomásoknak** elküldi, hogy most következik az *első időérés*, és ez is „el lesz kicsit nyújtva” (pl. 1 másodpercre), ameddig begyűjti azokat állomásokat, akik küldhetnek
- Minden résztvevő **állomás** eldönti az adaptív fa bejárás alapján, hogy küldhet-e az adott időérésben
 - Ha igen → megint elküldi az azonosítóját

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- A **csatorna** jelzi, hogy történt-e ütközés,
- illetve ha nem volt ütközés, és valamelyik **állomás** küldött → visszajelez mindenkinek, hogy sikeres volt az adott **állomás** küldése
- És kiírja a kimenetre, hogy mely **állomások** akartak volna küldeni ebben az időrásben,
- ha nem akart semelyik se küldeni → azt írja ki, hogy „idle”
- Ha egy **állomás**nak sikeres volt a küldése, akkor lezárja a kapcsolatot

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- A **csatorna** ezután a (maradék) csatlakozott **állomásoknak** elküldi, hogy most következik az *második időérés*, és a többi ugyanúgy működik, mint az előbbinél...
- Addig folytatódik, míg az összes résztvevő **állomás** küldése sikeres nem lesz
- ***A feladat összetettsége miatt 1 extra pontot lehet szerezni erre a házira, ha minden jól működik***
 - Ha nem tökéletes a program, akkor részpontszámokat továbbra is szerezni lehet

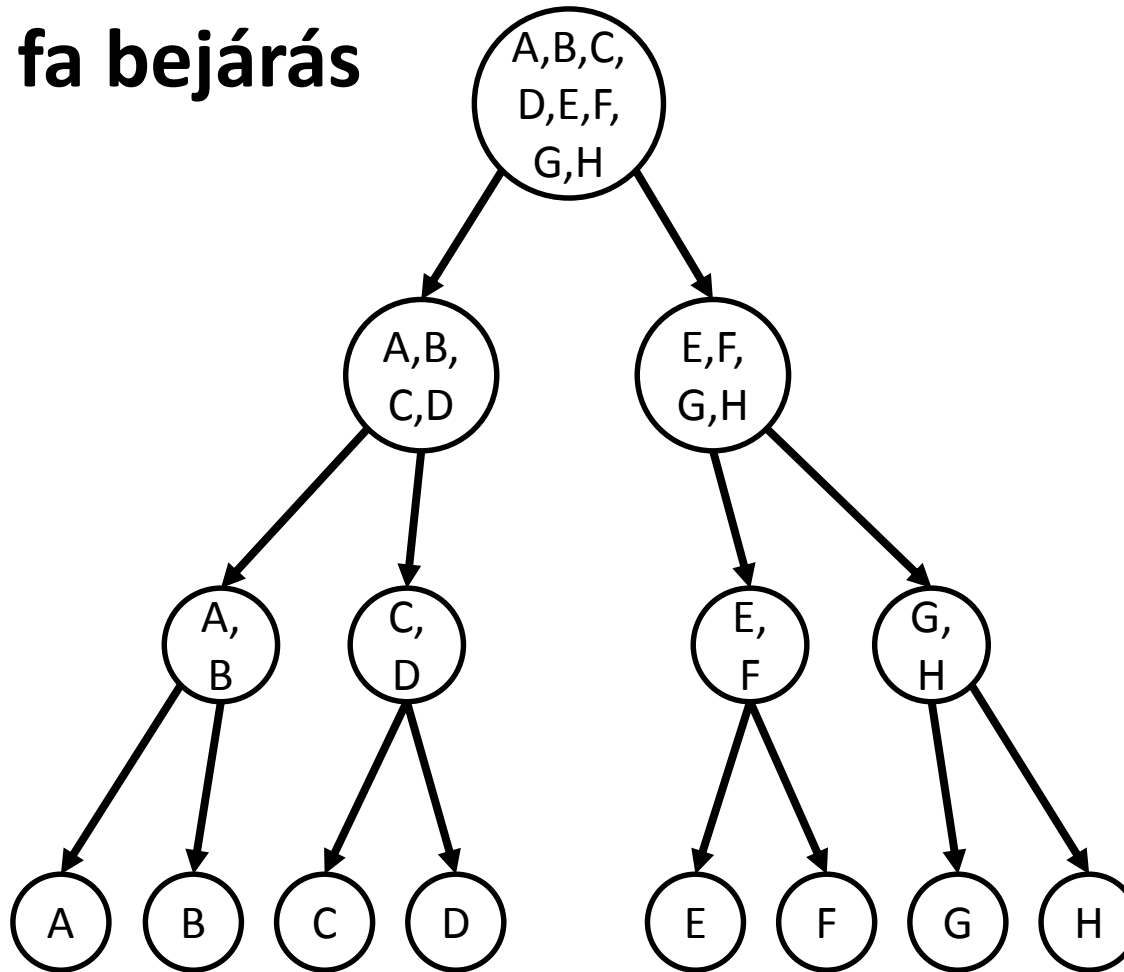
Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

- Javaslat az adaptív fa elkészítéséhez, bejárásához (de nem kötelező ezt használni):
- Az átláthatóság miatt érdemes lehet előre legyártani a fát úgy, hogy a csomópontjaiban a lehetséges küldő **állomások** szerepeljenek (ld. a következő oldalon az ábrát)
 - (Természetesen csak futás közben fog kiderülni, hogy melyek lesznek ténylegesen ezek közül a küldők)
- A küldő **állomások** a saját adaptív fájukat fogják bejárni a bejövő üzenet alapján
 - Tehát elindulnak a gyökér csomópontból, és ha ütközés történt a *nulladik időrásben* továbbhaladnak a bal részfájuk fele...
 - Ha valamelyik másik **állomás** sikeres volt, vagy kihasználatlan volt egy időrás, akkor felfele kell mozogni majd a fában...

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás – 1. futtatás: B, C, D, F, G

```
C:\Windows\System32\cmd.exe
\Gyak8>python haziChannel.py
new connection from ('127.0.0.1', 30025) with stationID G
new connection from ('127.0.0.1', 30026) with stationID B
new connection from ('127.0.0.1', 30027) with stationID D
new connection from ('127.0.0.1', 30028) with stationID C
new connection from ('127.0.0.1', 30029) with stationID F
BCDFG *
BCD *
B OK
CD *
C OK
D OK
FG *
F OK
G OK
```

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás – 1. futtatás: B, C, D, F, G

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py B
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py C
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py D
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Slot 5:
D successful transmission
Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py F
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Slot 5:
D successful transmission
Slot 6:
collision
Slot 7:
F successful transmission
Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py G
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
collision
Slot 4:
C successful transmission
Slot 5:
D successful transmission
Slot 6:
collision
Slot 7:
F successful transmission
Slot 8:
G successful transmission
Close the client
```

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás – 2. futtatás: B, C, G, H

```
C:\Windows\System32\cmd.exe
new connection from ('127.0.0.1', 30030) with stationID G
new connection from ('127.0.0.1', 30031) with stationID B
new connection from ('127.0.0.1', 30032) with stationID C
new connection from ('127.0.0.1', 30033) with stationID H
BCGH *
BC *
B OK
C OK
GH *
idle
GH *
G OK
H OK
```

Órai / házi feladat

Adaptív fa bejárás – 2. futtatás: B, C, G, H

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py G
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
C successful transmission
Slot 4:
collision
Slot 5:
idle
Slot 6:
collision
Slot 7:
G successful transmission

Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py B
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission

Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py C
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
C successful transmission

Close the client
```

```
C:\>\Gyak8>python haziStation.py H
Slot 0:
collision
ABCD
Slot 1:
collision
Slot 2:
B successful transmission
Slot 3:
C successful transmission
Slot 4:
collision
Slot 5:
idle
Slot 6:
collision
Slot 7:
G successful transmission
Slot 8:
H successful transmission

Close the client
```

VÉGE